

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS RĖMIMO PROGRAMOS ĮSTATYMO NR. VIII-2025 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 33 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR 34 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ APLINKOS TERŠIMĄ ĮSTATYMO NR. VIII-1183 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ VALSTYBINIUS GAMTOS IŠTEKLIUS ĮSTATYMO NR. I-1163 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ANGLIAVANDENILIŲ IŠTEKLIŲ MOKESČIO ĮSTATYMO NR. I-2944 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 6, 30 IR 54 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SAVIVALDYBIŲ APLINKOS APSAUGOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ĮSTATYMO NR. IX-1607 PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 1 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ PAJAMŲ NUSTATYMO METODIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-385 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MEDŽIOKLĖS ĮSTATYMO NR. IX-966 6, 12 IR 18 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS LAUKINĖS GYVŪNIJOS NR. VIII-498 4 IR 16 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽELDYNŲ ĮSTATYMO NR. X-1241 25 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO NR. I-552 41 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP NR. 18-1237(2); 17-1293(3); 17-1292(3); 18-1236(2); 18-1235(2); 18-1233(2); 18-1232(2); 18-1230(2); 18-1229(2); 18-1227(2); 18-1226(2); 18-1225(2); 18-1224(2)) (TAIS NR. 18-10554; 18-10559; 18-10559; 18-10567; 18-10563; 18-10571; 18-10573; 18-10569; 18-10570; 18-10568; 18-10552; 18-10557; 18-10572)

2018-10-08 Nr. NV-2636

Vilnius

Projektų rengėjas: Aplinkos ministerija.

Projektų tikslas: siūloma panaikinti Vyriausybei ir Seimui suteiktų įgaliojimų ribojimą planuoti ir tvirtinti metinį valstybės biudžetą, atitinkamai pakeičiant Aplinkos apsaugos rėmimo programos (AARP), Atliekų tvarkymo programos (ATP) ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos (LAAIF) nuostatas ir naikinant Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiąją programą (SAARSP).

Dabartinė situacija: programų nuostatos riboja Vyriausybei ir Seimui suteiktus įgaliojimus planuoti ir tvirtinti valstybės biudžetą.

Vyriausybės pasitarimo protokoliniu sprendimu pavesta ministerijoms peržiūrėti įstatymus, kurie pagal Konstitucinio Teismo suformuotą doktriną riboja Vyriausybės ir Seimo įgaliojimus planuoti ir tvirtinti atitinkamų metų valstybės biudžetą bei parengti atitinkamus siūlymus dėl šių įstatymų nuostatų tikslinimo.

Projektų esmė: siekiant panaikinti Vyriausybei ir Seimui suteiktų įgaliojimų ribojimą planuoti ir tvirtinti metinį valstybės biudžetą siūloma ATP ir LAAIF programas sujungti su AARP kartu perkeltiant į šią programą įplaukų šaltinius ir finansavimo priemones, o SAARSP iš viso panaikinti.

Atsižvelgiant į siūlomą programų sujungimą, siūloma atsisakyti dalies AARP įplaukų šaltinių. Įplaukos, kurios buvo naudojamos tikslinė paskirtimi, pagal SAARSPĮ nuostatas, būtų įskaitomos į savivaldybių biudžetus ir naudojamos aplinkosaugos priemonėms, numatytoms specialiuose įstatymuose, finansuoti. Taip pat, kadangi AARP įplaukų šaltiniai nustatyti specialiuose įstatymuose, todėl siūloma keisti Mokesčio už aplinkos teršimą (MATĮ), Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo (MVGII), Angliavandenilių išteklių mokesčio įstatymo (AIMĮ), Aplinkos apsaugos įstatymo (AAĮ) ir Statybos įstatymo (SĮ) atitinkamus

straipsnius, numatant, kad lėšos iš šių šaltinių būtų įskaitomos į valstybės biudžetą ir naudojamos bendrai valstybės funkcijai vykdyti.

Kadangi siūloma SAARSPĮ pripažinti netekusiu galios, atitinkamai turi būti pakeisti teisės aktai: Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas (SBPNMĮ), Želdynų įstatymas (ŽĮ), Sveikatos sistemos įstatymas (SSI), Laukinės gyvūnijos įstatymas (LGI) ir Medžioklės įstatymas (MI), kuriuose numatytas finansavimo šaltinis yra SAARSP lėšos, išbraukiant SAARSP kaip finansavimo šaltinį.

Projektų rengėjai pažymi, kad teikiamų teisės aktų projektų nuostatos neprieštarauja Konstitucinio Tesimo nutarimuose pateikti išvadai, kad įstatymais išlaidas galima numatyti tik konkrečiai apibrėžtam, visuotinai svarbiam tikslui pasiekti per įstatymo nustatytą laiką ir tik tada, kai šių reikmių negalima patenkinti per vienerius biudžetinius metus ir tokiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti. Teikiamais įstatymų projektais siūlomos nustatyti išlaidos konkrečioms tikslams, nustatytiems ES direktyvose, tarptautiniuose įsipareigojimuose bei konvencijose, kurie perkelti į Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją.

Derinimas: projektai svarstyti 2018 m. spalio 3 d. Vyriausybės pasitarime, kuriame nutarta pasiūlyti Aplinkos ministerijai pakartotinai suderinti projektus su Žemės ūkio ministerija ir projektus svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.

Detalios Žemės ūkio ministerijos pastabos:

Žemės ūkio ministerija atkreipia dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo 22 straipsnio 2 dalį saugomų rūšių žuvų veisimo, neršto ir migracijos sąlygų gerinimo darbus organizuoja Žemės ūkio ministerija arba jos įgaliota institucija, taip pat pagal Žuvininkystės įstatymo 23 straipsnio 3 dalį Žuvivaisos valstybiniuose vandens telkiniuose programą įgyvendina Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija, todėl tikslinga žuvų išteklių atkūrimo ir gausinimo priemonės įgyvendinti iš vienos ministerijos - Žemės ūkio ministerijos – asignavimų.

Pagal Žuvininkystės įstatymo 6 straipsnio 1 dalį žvejybos reglamentavimo priemonės nustatomos ir taikomos remiantis žuvininkystės tyrimų duomenimis. Šią nuostatą pagal kompetenciją turi įgyvendinti tiek Žemės ūkio ministerija, tiek Aplinkos ministerija. Šiems tyrimams vykdyti keičiamo įstatymo 4 straipsnio 2 punktu taip pat numatyta naudoti Aplinkos ministerijos ar jos įgalios institucijos administruojamos programos lėšas. Tuo tarpu Žemės ūkio ministerija atitinkamus tyrimus atlieka iš savo asignavimų.

Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalį dėl Lietuvos Respublikos Seimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kompetencijos rengiant ir tvirtinant valstybės biudžetą, konstatavo, kad specialiaisiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Atsižvelgiant į šį Konstitucinio Teismo išaiškinimą Finansų ministerijos iniciatyva buvo parengtas ir 2017 m. gruodžio 5 d. Seimo priimtas Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 31 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 31¹ straipsniu įstatymas, kuriuo buvo panaikintos nuostatos, numatančios gaunamų iš įvairių šaltinių lėšų panaudojimą žuvininkystės srities priemonių finansavimui, kadangi tokiu būdu buvo ribojami Seimo ir Vyriausybės įgaliojimai planuoti ir tvirtinti valstybės biudžetą.

Keičiamo įstatymo 4 straipsnyje taip pat yra nurodytos priemonės, įskaitant ir nuolatinės Aplinkos ministerijos funkcijas (pavyzdžiui, žuvų išteklių tyrimai), kurioms naudojamos programos lėšos, todėl abejotina, ar Įstatymo projektas atitinka minėtą Konstitucinio Teismo išaiškinimą, ar keičiamame įstatyme palikus nuostatas dėl Programos šaltinių ir gautų lėšų panaudojimo, analogiškai kaip tai buvo iki 2017 m. gruodžio 5 d. galiojusio Žuvininkystės įstatymo 31 straipsnyje, nebus ribojami Seimo ir Vyriausybės įgaliojimai planuoti ir tvirtinti valstybės biudžetą.

Aplinkos ministerija neatsižvelgė į Žemės ūkio ministerijos pastabas, nes:

Žuvininkystės įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta, kad Aplinkos ministerija formuoja vidaus vandenų žuvų išteklių naudojimo ir kontrolės (priežiūros) politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja (prižiūri) jos įgyvendinimą, žuvininkystės tyrimus vidaus vandenyse. Žuvininkystės įstatymo 6 straipsnyje aplinkos ministrui nustatyti griežtesni reikalavimai dėl žvejybos reglamentavimo priemonių nustatymo ir žuvų išteklių tyrimų nei žemės ūkio ministrui.

Aplinkos ministerija pažymi, kad įstatymų projektuose numatyta, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos bus naudojamos ne einamosioms institucijos funkcijoms vykdyti, o aplinkosauginių tikslų, šiuo atveju žuvų išteklių atkūrimui ir saugojimui, žuvų išteklių tyrimams valstybinės reikšmės telkiniuose

įgyvendinimui finansuoti. Atsižvelgiant į Konstitucinio teismo išvadas, patikslinti įstatymų projektai, numatant, kad aplinkosauginių mokesčių ir baudų įplaukų dalis, kuri dabar dėl nepakankamo finansavimo naudojama institucijos einamosioms funkcijoms, tokioms kaip aplinkos kontrolė, monitoringas ir kt. finansuoti, būtų įskaitoma į valstybės biudžetą.

Aplinkos ministerija darbo tvarka informavo, kad iki Tarpinstitucinio pasitarimo surengs susitikimą su Žemės ūkio ministerija dėl pakartotinio teikiamų projektų suderinimo.

Atitikimas Vyriausybės programai: projektai atitinka Vyriausybės programos nuostatas, kuriose numatyta siekti, kad biudžeto lėšos būtų skirstomos atsižvelgiant į Vyriausybės prioritetus.

Dalykinio vertinimo išvada: Aplinkos ministerija pažymi, kad priėmus įstatymų projektus, dalis lėšų, kuri dabar dėl nepakankamo aplinkos sistemos finansavimo naudojama administravimo funkcijoms vykdyti, įskaitant aplinkos apsaugos pareigūnų darbo užmokestį, bus įskaitoma į valstybės biudžetą ir naudojama centralizuotai valstybės funkcijoms. Aplinkos ministerija prašo įstatymų paketą svarstyti kartu su 2019 m. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu ir pavesti Finansų ministerijai atitinkamai padidinti Aplinkos ministerijos asignavimus 5 mln. eurų. Siūloma projektus svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.